

TRIBIWNLYS ADDYSG CYMRU

CYFARWYDDYD YMARFER

Rhagymadrodd

1. Yn y Cyfarwyddyd Ymarfer hwn mae "Deddf 2018" yn cyfeirio at Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018; mae "Deddf 1996" yn cyfeirio at Ddeddf Addysg 1996; mae "Rheoliadau 2021" yn cyfeirio at Reoliadau Tribiwnlys Addysg Cymru 2021; mae "Rheoliadau 2012" yn cyfeirio at Dribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru (TAAAC); mae'r Llywydd yn cyfeirio at Lywydd y Tribiwnlys ac mae "y Tribiwnlys" yn cyfeirio at Dribiwnlys Addysg Cymru; mae Cyfarwyddyd Ymarfer TAAAC yn cyfeirio at y Cyfarwyddyd Ymarfer PD/06/2021 a wnaed ar 27 Mehefin 2021.
2. Roedd Cyfarwyddyd Ymarfer TAAAC yn gymwys i Dribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru hyd nes y ceir hysbysiad pellach. Roedd Deddf 2018 wedi newid enw Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru i Dribiwnlys Addysg Cymru.
3. Er mwyn i fanteision Cyfarwyddyd Ymarfer TAAAC barhau o dan Dribiwnlys Addysg Cymru, mae'r Llywydd wedi penderfynu y caiff y Cyfarwyddyd Ymarfer barhau mewn grym ar ei ffurf bresennol o dan Dribiwnlys Addysg Cymru hyd nes y ceir hysbysiad pellach. Mae'r Cyfarwyddyd Ymarfer hwn yn gymwys i Reoliadau 2021 a Rheoliadau 2012.

Cyfarwyddiadau

Gwrandawiadau Apeliadau

4. Rhaid i'r bwndel ar gyfer gwrandawiadau apeliadau'r Tribiwnlys gynnwys, pan fônt ar gael, y dogfennau a nodir yn eitemau A i K isod:
 - A. Y cais am apêl, unrhyw seiliau apelio diwygiedig a'r Datganiad cyfredol (os yw'n gymwys)
 - B. Datganiad Achos y ddau barti
 - C. Llythyr penderfynu'r Awdurdod Lleol
 - D. Unrhyw geisiadau am newidiadau a wneir gan barti.
 - E. Gorchmynion Tribiwnlys ac unrhyw ddogfennau y gorchmynnodd y Tribiwnlys iddynt gael eu ffeilio
 - F. Unrhyw ohebiaeth berthnasol rhwng y partïon. Sylwch na ddylai hyn gynnwys gohebiaeth ynglŷn â dyddiadau cyfarfodydd neu faterion eraill nad ydynt yn uniongyrchol berthnasol i'r apêl/hawliad.
 - G. Adroddiadau perthnasol gan weithwyr proffesiynol sydd wedi'u paratoi heb fod yn fwy na thair blynedd o ddyddiad yr apêl
 - H. Adroddiadau adolygu blynyddol sy'n berthnasol i'r materion sydd i'w penderfynu gan y Tribiwnlys am y ddwy flynedd diwethaf
 - I. Unrhyw adroddiad asesu a chynnig lle (os yw'n gymwys) gan y sefydliad addysgol a enwir yn Rhan 4 o'r Datganiad a hefyd (os yw'n gymwys)

manylion cost y lleoliad addysgol arfaethedig a chost cludiant i'r person ifanc i'r lleoliad addysgol.

- J. Dogfen weithio derfynol a/neu restr y cytunwyd arni o'r materion sy'n weddill
 - K. Datganiadau tystion sydd i'w rhoi mewn tystiolaeth
5. Ni chaiff y bwndeli, ar gyfer eitemau D i K, gynnwys mwy na 300 o dudalennau. Nid targed mo'r uchafswm hwn ac ni fydd angen y nifer hwn o dudalennau mewn llawer o achosion. Nid yw eitemau A i C wedi'u cynnwys yn yr uchafswm o 300 o dudalennau gan ei bod yn bwysig bod y partiön i'r gwrandawriad yn cael cyfle i gyflwyno'u hachos yn llawn.
 6. Os bydd un neu ragor o'r partiön o'r farn na fyddai'n bosibl dangos y dystiolaeth sy'n ofynnol ar gyfer y gwrandawriad o fewn yr uchafswm o 300 o dudalennau ar y sail nad yw'n gyson â'r amcan cyffredinol o ddelio'n deg ac yn gyfiawn ag achosion, yna dylai'r parti neu'r partiön sy'n arddel y farn honno wneud cais i'r Tribiwnlys am ymestyn yr uchafswm tudalennau gan roi rhesymau clir pam mae angen cynnydd a pham mae cynnwys y dogfennau'n angenrheidiol er mwyn i'r mater gael gwrandawriad teg.

Gwrandawiadau Hawliadau

7. Rhaid i'r bwndel ar gyfer gwrandawiadau hawliadau'r Tribiwnlys gynnwys, pan fônt ar gael, y dogfennau a nodir yn eitemau 1 i 6 isod:
 - 1) Y cais am hawliad, unrhyw seiliau hawliad diwygiedig a'r Datganiad cyfredol (os yw'n gymwys)
 - 2) Ymateb y Corff Cyfrifol i'r hawliad ac unrhyw ymateb atodol neu ddiwygiedig
 - 3) Unrhyw geisiadau am newidiadau a wneir gan barti
 - 4) Gorchmynion Tribiwnlys ac unrhyw ddogfennau y gorchmynnodd y Tribiwnlys iddynt gael eu ffeilio
 - 5) Unrhyw ohebiaeth berthnasol rhwng y partiön
 - 6) Datganiadau tystion sydd i'w rhoi mewn tystiolaeth
8. Ni chaiff y bwndeli, ar gyfer eitemau 4 i 6, gynnwys mwy na 200 o dudalennau. Nid targed mo'r uchafswm hwn ac ni fydd angen y nifer hwn o dudalennau mewn llawer o achosion. Nid yw eitemau 1 i 2 wedi'u cynnwys yn yr uchafswm o 200 o dudalennau gan ei bod yn bwysig bod y partiön i'r gwrandawriad yn cael cyfle i gyflwyno'u hachos yn llawn.
9. Os bydd un neu ragor o'r partiön o'r farn na fyddai'n bosibl dangos y dystiolaeth sy'n ofynnol ar gyfer y gwrandawriad o fewn yr uchafswm o 200 o dudalennau ar y sail nad yw'n gyson â'r amcan cyffredinol o ddelio'n deg ac yn gyfiawn ag achosion, yna dylai'r parti neu'r partiön sy'n arddel y farn honno wneud cais i'r Tribiwnlys am ymestyn yr uchafswm tudalennau gan roi rhesymau clir pam mae angen cynnydd a pham mae cynnwys y dogfennau'n angenrheidiol er mwyn i'r mater gael gwrandawriad teg.

Gwrandawiadau Apeliadau a Hawliadau

Apelydd neu Hawlydd heb gynrychiolydd

10. Pan nad oes gan yr Apelydd neu'r Hawlydd gynrychiolydd, ar ôl i ddatganiad achos yr Apelydd neu'r Hawlydd gael ei gyflwyno i'r Tribiwnlys a'r Ymatebydd, rhaid i'r bwndeli gael eu paratoi ar ffurf pdf electronig gan yr Ymatebydd a bydd y rheolau a ganlyn yn gymwys:
- a. Rhaid i'r Apelydd/Hawlydd gydweithredu â'r Ymatebydd wrth baratoi'r bwndel drwy ddarparu unrhyw ddogfennau y mae'r Ymatebydd yn gofyn amdanynt i'w cynnwys yn y bwndel. Os methir â chydweithredu i sicrhau bod dogfennau perthnasol yn cael eu darparu o fewn y Bwndel, caiff y Panel sy'n cynnal y gwrandawriad ddod i unrhyw gasgliadau ag y bo'n briodol o'r methiant wrth benderfynu'r apêl/hawliad (gan gynnwys, er mwyn osgoi amheuaeth, gasgliadau anffafriol).
 - b. O dan yr amgylchiadau ym mharagraff 9 rhaid i'r Ymatebydd sicrhau bod yr holl ddogfennau a gynhwysir yn y bwndel yn gyflawn, yn ddarllenadwy ac nad ydynt wedi'u dyblygu. Cyfrifoldeb yr Ymatebydd yw sicrhau dogfennau cyflawn a darllenadwy. Rhaid paratoi mynegai sy'n rhoi manylion pob un o'r dogfennau ac sy'n manylu ar y math o ddogfen, yr awdur ynghyd â'i swydd, a dyddiad y ddogfen. Ceir rhagor o wybodaeth am gynhyrchu'r mynegai yn yr adran am y Mynegai isod.
 - c. Cyn i'r bwndel gael ei gwblhau, rhaid anfon bwndel drafft at yr Apelydd/Hawlydd, o fewn 5 diwrnod gwaith ar ôl Datganiad Achos yr Ymatebydd, er mwyn i'r bwndel drafft gael ei gytuno. Os na cheir ymateb gan yr Apelydd/Hawlydd yn cytuno â'r bwndel o fewn 5 diwrnod gwaith ar ôl ei anfon, bydd gan yr Ymatebydd hawl i dybio bod y bwndel wedi'i gytuno. Ar ôl cytuno arno, rhaid i'r Ymatebydd ei gyflwyno i'r tribiwnlys o fewn 5 diwrnod gwaith ar ôl iddo gael ei gytuno.
 - d. Rhaid i'r Tribiwnlys gyfuno'r bwndeli a'r mynegai a ddaeth i law, rhifo a chwblhau'r mynegai ac anfon copiâu o'r bwndel pdf electronig at y partiön o leiaf 10 diwrnod gwaith cyn y gwrandawriad.
11. Os nad yw'r bwndel a gyflwynir yn cydymffurfio â'r Cyfarwyddyd Ymarfer hwn, bydd Ysgrifenyddiaeth y Tribiwnlys yn rhoi gwybod i'r partiön am y diffyg cydymffurfio ac o fewn tri diwrnod gwaith o'r hysbysiad hwnnw rhaid i'r Ymatebydd sicrhau bod y bwndel yn cydymffurfio. Gall methiant ar ran yr Ymatebydd i gydymffurfio â'r rhwymedigaeth hon arwain at orchymyn gwahardd yn ei erbyn os bydd cyfiawnder yr achos yn mynnu hynny.

Apelydd neu Hawlydd â chynrychiolydd

12. Pan fo gan yr Apelydd neu'r Hawlydd gynrychiolydd, rhaid i bob parti baratoi ei fwndel ei hun o ddogfennau ar ffurf pdf electronig a bydd y rheolau a ganlyn yn gymwys:
- a. Rhaid i bob parti sicrhau bod yr holl ddogfennau a gynhwysir yn ei fwndel ei hun o ddogfennau yn gyflawn, yn ddarllenadwy ac nad ydynt wedi'u dyblygu. Cyfrifoldeb pob parti yw sicrhau dogfennau cyflawn a

darllenadwy. Rhaid i bob parti baratoi ei fwndel o ddogfennau gan roi manylion pob un o'i ddogfennau a manylu ar y math o ddogfen, ei dyddiad a'r awdur ynghyd â'i swydd. Ceir rhagor o wybodaeth am gynhyrchu'r mynegai yn yr adran am y Mynegai isod.

- b. Rhaid i'r Apelydd/Hawlydd ddarparu eu bwndel o ddogfennau i'r Ymatebydd a'r Tribiwnlys ar ffurf pdf electronig heb fod yn hwyrach na 5 diwrnod gwaith ar ôl cyfnod y datganiad achos. Y rheswm am hyn yw galluogi'r Ymatebydd i dynnu unrhyw ddogfennau o'u bwndel nhw o ddogfennau sydd wedi'u dyblygu ym mwndel dogfennau'r Apelydd/Hawlydd. Os bydd cynrychiolydd yr Apelydd/Hawlydd yn methu darparu eu bwndel nhw o ddogfennau i'r Ymatebydd o fewn yr amserlen a enwyd, bydd yr Apelydd/Hawlydd yn cael ei wahardd rhag cyflwyno unrhyw ddogfennau i Banel y Tribiwnlys yn y gwrandawriad.
 - c. Rhaid i'r Ymatebydd ddarparu eu bwndel nhw o ddogfennau i'r Tribiwnlys ar ffurf pdf electronig heb fod yn hwyrach na 10 diwrnod gwaith ar ôl cyfnod y datganiad achos. Os bydd yr Ymatebydd yn methu darparu eu bwndel nhw o ddogfennau i'r Tribiwnlys o fewn yr amserlen a enwyd, bydd yr Ymatebydd yn cael ei wahardd rhag cyflwyno unrhyw ddogfennau i Banel y Tribiwnlys yn y gwrandawriad.
 - d. Rhaid i'r Tribiwnlys gyfuno'r bwndeli a'r mynegeion a ddaeth i law, rhifo a chwblhau'r mynegai ac anfon copïau o'r bwndel pdf electronig at y partïon o leiaf 10 diwrnod gwaith cyn y gwrandawriad.
13. Os nad yw'r bwndel o ddogfennau a gyflwynir gan barti yn cydymffurfio â'r Cyfarwyddyd Ymarfer hwn, bydd Ysgrifenyddiaeth y Tribiwnlys yn rhoi gwybod i'r parti sydd ar fai am y diffyg cydymffurfio ac o fewn 3 diwrnod gwaith o'r hysbysiad hwnnw rhaid i'r parti sicrhau bod y bwndel o ddogfennau'n cydymffurfio. Gall methiant ar ran unrhyw un o'r partïon i gydymffurfio â'r rhwymedigaeth hon arwain at orchymyn gwahardd yn ei erbyn os yw cyfiawnder yr achos yn mynnu hynny.

Mynegai

14. Rhaid i'r mynegai gynnwys y penawdau canlynol yn y drefn ganlynol er mwyn sicrhau cysondeb:

Rhif y Dudalen / Teitl y Ddogfen / Awdur / Dyddiad

15. Bydd disgwyl i bartïon ddarparu mynegai rhyngweithiol sy'n cysylltu â'r dogfennau a gynhwysir yn y bwndel. I gynorthwyo â hyn, bydd y tribiwnlys yn darparu cyfarwyddiadau ar sut i wneud hynny fel rhan o'r llythyr cofrestru.
16. Bydd y Mynegai yn ymddangos ar flaen y bwndel, os caiff ei gynhyrchu gan yr Ymatebydd mewn achosion lle nad yw'r Apelydd/Hawlydd yn cael ei gynrychioli, a chan y ddau barti ar gyfer eu bwndeli priodol os yw'r Apelydd/Hawlydd yn cael ei gynrychioli.

Rhiannon Walker
Llywydd Tribiwnlys Addysg Cymru

2021